

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**

**Центральноукраїнський державний  
педагогічний університет імені Володимира Винниченка**

Кафедра філософії, політології та психології

**«ЗАТВЕРДЖУЮ»  
Завідувач кафедри**



\_\_\_\_\_ д.флос.н., проф. Харченко Ю.В.  
«27» серпня 2021 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**ПСИХОЛОГІЯ**

Напрямок підготовки 01. Освіта/Педагогіка

Спеціальність 014 Середня освіта

Спеціалізація: 0.14.15 Середня освіта (Природничі науки)

Освітня програма бакалавр

Факультет: Математики, природничих наук і технологій

Форма навчання: денна

2021 – 2022 навчальний рік

Робоча програма дисципліни «Психологія» для студентів

за напрямом підготовки 01. Освіта/Педагогіка, спеціальності 014.15 Середня освіта (Природничі науки).

Розробник: Мельничук Сергій Костянтинович доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри філософії, політології та психології

Протокол №1 від «27» серпня 2021 року

Завідувач кафедри



\_\_\_\_\_ д.філос.н., проф. Харченко Ю.В..

(підпис)

(прізвище та ініціали)

## 1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність/напрямок, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 4,5	Галузь знань <u>01. Освіта/Педагогіка</u>	Нормативна	
Індивідуальне науково- дослідне завдання «Вивчення індивідуально- психологічних особливостей особистості»	Спеціальність/напрямок: 014 Середня освіта Спеціалізація: 014.15 Природничі науки	Рік підготовки	
		1-й	
Загальна кількість годин – 135		Семестр	
		1-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3	Рівень вищої освіти: <u>Бакалавр</u>	Лекції	
		20 год.	20 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	14 год.
		Консультації	
		3 год.	2 год.
		Самостійна робота	
		26 год.	24 год.
		Індивідуальні завдання:	
		10 год.	
Вид контролю:			
залік	екзамен		

## 2. Мета та завдання навчальної дисципліни

«Психологія» є нормативною дисципліною. Її вивчення передбачає розв'язання низки завдань фундаментальної професійної підготовки майбутніх учителів.

**Метою** курсу «Психологія» є формування у студентів системи знань про закономірності психічного розвитку та становлення особистості на різних етапах її життя, вікові та індивідуально-психологічні особливості особистості школяра як суб'єкта учіння та об'єкта педагогічного впливу вчителя.

### Завдання курсу:

- розкрити специфіку психологічної науки, її предмет, завдання, принципи, методи ознайомити студентів з основними етапами становлення психологічної науки;
- сформуванню наукового уявлення про сутність психіки та свідомості, їх функцій і структур, а також про закономірності психічного розвитку людини;
- ознайомити студентів із сутністю психічних процесів, станів та властивостей, розкрити особливості їх перебігу та вияву;
- розкрити компоненти структури особистості та особливості міжособистісних стосунків у малих групах;
- сформуванню у студентів систему наукових знань про віковий розвиток особистості, способи психолого-педагогічного впливу на особистість школяра, розкрити можливості застосування цих знань в умовах освітнього процесу;

- навчити студентів практично володіти психологічними методами діагностики рівня психічного розвитку школяра;
- підготувати студентів до навчально-дослідницької роботи, що виявлятиметься в написанні ними курсових робіт.
- сформувати у майбутніх учителів переконання про доцільність і корисність отриманих знань з психології та набутих умінь у практичній роботі.

В результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі **компетентності**:

***Інтегральна компетентність:***

Здатність розв'язувати складні педагогічні задачі та практичні проблеми у сфері психології або в освітньому процесі, що передбачає застосування теорій та методів психологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

***Загальні компетентності:***

- ЗК1.** Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК2.** Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів) та в межах правової області.
- ЗК3.** Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- ЗК4.** Здатність працювати в команді.
- ЗК5.** Здатність до пошуку, оброблення, зберігання, аналізу перетворювати і передавати інформації з різних джерел природничого характеру, критично оцінюючи її.
- ЗК6.** Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.
- ЗК7.** Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК8.** Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК10.** Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК12.** Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

***Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:***

- ФК4.** Володіння основами цілепокладання, планування та проектування процесу навчання природничих наук, фізики, хімії, біології у закладах загальної середньої освіти.
- ФК5.** Здатність до організації і проведення освітнього процесу з природничих наук, фізики, хімії, біології у закладах загальної середньої освіти.
- ФК6.** Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з природничих наук, фізики, хімії, біології.
- ФК7.** Здатність до організації і проведення позакласної та позашкільної роботи з природничих наук, фізики, хімії, біології у закладах загальної середньої освіти.
- ФК8.** Здатність до рефлексії та самоорганізації професійної діяльності.
- ФК10.** Знання психолого-педагогічних аспектів навчання і виховання учнів середньої школи.
- ФК12.** Розуміти та пояснювати стратегію сталого розвитку людства і шляхи вирішення глобальних проблем, враховуючи позитивний потенціал та ризики використання надбань природничих наук, фізики, хімії, біології, техніки і технологій для добробуту людини й безпеки довкілля.

**Програмні результати навчання**

**Знання:**

**ПРНЗ1.** Знає і розуміє правові основи функціонування в галузі, вимоги освітнього стандарту і освітньої програми інтегрованого курсу «Природознавство» в основній школі, а також способи інтеграції природничих знань у шкільних курсах кожної із природничих наук та інтегрованих курсів природознавства

**ПРНЗ4.** Знає основні психолого-педагогічні теорії навчання, інноваційні технології навчання природничих наук, фізики, хімії, біології, актуальні проблеми розвитку педагогіки та методики навчання природничих наук, фізики, хімії, біології.

**ПРНЗ5.** Знає форми, методи і засоби контролю та корекції знань учнів з природничих наук, фізики, хімії, біології.

**ПРНЗ6.** Знає зміст та методи різних видів позакласної та позашкільної роботи з природничих наук, фізики, хімії, біології.

**ПРНЗ7.** Знає основи безпеки життєдіяльності, безпечного використання обладнання кабінетів фізики, хімії, біології.

**ПРНЗ8.** Усвідомлює цінності громадянського суспільства, знає свої права і обов'язки як члена суспільства, представника педагогічної професії.

### **Програмні результати навчання**

#### **Уміння:**

**ПРНУ1.** Аналізує природні явища і процеси, оперує базовими закономірностями природи на рівні сформованої природничо-наукової компетентності з погляду фундаментальних теорій природничих наук, принципів і знань, а також на основі відповідних математичних методів.

**ПРНУ5.** Проектує різні типи уроків і конкретну технологію навчання природничих наук, фізики, хімії, біології та реалізує їх на практиці із застосуванням сучасних інформаційних та комп'ютерних технологій, розробляє річний, тематичний, поурочний плани

**ПРНУ6.** Застосовує методи діагностування досягнень учнів з природничих наук, фізики, хімії, біології, добирає й розробляє завдання для тестів, самостійних і контрольних робіт, індивідуальної роботи.

**ПРНУ7.** Уміє знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел, насамперед за допомогою інформаційних, цифрових і хмарних технологій.

**ПРНУ10.** Застосовує методи навчання природознавства, методик систематизації знань про природу, позаурочні форми організації навчання природознавства, засоби навчання природознавства.

**ПРНУ11.** Дотримується правових норм і законів, нормативно-правових актів України, усвідомлює необхідність їх дотримання.

#### **Комунікація:**

**ПРНК1.** Володіє основами професійної мовленнєвої культури при навчанні природничих наук, фізики, хімії, біології в школі.

**ПРНК2.** Пояснює фахівцям і не фахівцям стратегію сталого розвитку людства та екологічної безпеки і шляхи вирішення глобальних проблем людства.

#### **Автономія і відповідальність:**

**ПРНА1.** Усвідомлює соціальну значущість майбутньої професії, сформованість мотивації до здійснення професійної діяльності.

**ПРНА2.** Відповідально ставиться до забезпечення охорони життя і здоров'я учнів у освітньому процесі та позаурочній діяльності..

## **3. Тематичний план навчальної дисципліни**

### **Розділ 1. Загальна психологія**

Тема 1. Психологія як наука. Психіка і свідомість

Тема 2. Пізнавальні психічні процеси: чуттєве пізнання (відчуття та сприймання), пам'ять

Тема 3. Пізнавальні психічні процеси: раціональне пізнання (мислення та уява)

Тема 4. Увага

Тема 5. Почуття та емоції

Тема 6. Воля

Тема 7. Мотивація

Тема 8. Особистість

Тема 9. Індивідуально-типологічні особливості особистості: темперамент

Тема 10. Індивідуально-типологічні особливості особистості: характер та здібності

### **Розділ 2. Вікова та педагогічна психологія**

- Тема 11. Проблема психічного розвитку  
Тема 12. Психологія дошкільного дитинства  
Тема 13. Психологія молодшого школяра  
Тема 14. Психологія підлітка  
Тема 15. Психологія ранньої юності  
Тема 16. Основи психології учіння  
Тема 17. Основи психології навчання  
Тема 18. Основи психології виховання  
Тема 19. Педагогічне спілкування  
Тема 20. Психологічний аналіз професійної компетентності педагога

#### 4. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	усього	лекції	практ.	Конс.	Інд.	СРС
<b>Розділ 1. Загальна психологія</b>						
Тема 1. Психологія як наука. Психіка і свідомість	6	2	2	-	-	2
Тема 2. Пізнавальні психічні процеси: чуттєве пізнання (відчуття та сприймання), пам'ять	6	2	1		-	3
Тема 3. Пізнавальні психічні процеси: раціональне пізнання (мислення та уява)	7	2	1	1	-	3
Тема 4. Увага	6	2	2		-	2
Тема 5. Почуття та емоції	6	2	2		-	2
Тема 6. Воля	7	2	2	1	-	2
Тема 7. Мотивація	7	2	2			3
Тема 8. Особистість	7	2	2			3
Тема 9. Індивідуально-типологічні особливості особистості: темперамент	7	2	2			3
Тема 10. Індивідуально-типологічні особливості особистості: характер та здібності	6	2	-	1		3
ІНДЗ	10	-	-	-	10	
<b>Всього за I семестр:</b>	<b>75</b>	<b>20</b>	<b>16</b>	<b>3</b>		<b>36</b>
<b>Розділ 2. Вікова та педагогічна психологія</b>						
Тема 11. Проблема психічного розвитку	6	2	-	1	-	3
Тема 12. Психологія дошкільного дитинства	6	2	2		-	2
Тема 13. Психологія молодшого школяра	6	2	2		-	2
Тема 14. Психологія підлітка	7	2	2		-	3
Тема 15. Психологія ранньої юності	7	2	2		-	3
Тема 16. Основи психології учіння	5	2	1		-	2
Тема 17. Основи психології навчання	5	2	1		-	2
Тема 18. Основи психології виховання	6	2	2		-	2
Тема 19. Педагогічне спілкування	6	2	2			2
Тема 20. Психологічний аналіз професійної компетентності педагога	6	2	-	1	-	3

<b>Всього за II семестр:</b>	<b>60</b>	<b>20</b>	<b>14</b>	<b>2</b>	<b>-</b>	<b>24</b>
<b>Всього за рік:</b>	<b>135</b>	<b>40</b>	<b>30</b>	<b>5</b>		<b>60</b>

### 5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Психологія як наука. Психіка і свідомість	2
2	Пізнавальні психічні процеси: чуттєве пізнання (відчуття та сприймання), пам'ять	2
3.	Пізнавальні психічні процеси: раціональне пізнання (мислення та уява)	2
4.	Увага	2
5.	Почуття та емоції	2
6.	Воля	2
7.	Мотивація	2
8.	Особистість	2
9.	Індивідуально-типологічні особливості особистості: темперамент	2
10.	Індивідуально-типологічні особливості особистості: характер та здібності	2
11.	Психічний розвиток і навчання	2
12.	Психологія дошкільного дитинства	2
13.	Психологія молодшого школяра	2
14.	Психологія підлітка	2
15.	Психологія ранньої юності	2
16.	Основи психології учіння	1
17.	Основи психології навчання	1
18.	Основи психології виховання	2
19.	Педагогічне спілкування	2
20.	Психологічний аналіз професійної компетентності педагога	2
	<b>Разом</b>	<b>30</b>

### 6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Психологія як наука. Психіка і свідомість	2
2	Пізнавальні психічні процеси: чуттєве пізнання (відчуття та сприймання), пам'ять	3
3	Пізнавальні психічні процеси: раціональне пізнання (мислення та уява)	3
4	Увага	2
5	Почуття та емоції	2
6	Воля	2
7	Мотивація	3
8	Особистість	3
9	Індивідуально-типологічні особливості особистості: темперамент	3
10	Індивідуально-типологічні особливості особистості: характер та здібності	3
11	Психічний розвиток і навчання	3
12	Психологія дошкільного дитинства	2
13	Психологія молодшого школяра	2

14	Психологія підлітка	3
15	Психологія ранньої юності	3
16	Основи психології учіння	2
17	Основи психології навчання	2
18	Основи психології виховання	2
19	Педагогічне спілкування	2
20	Психологічний аналіз професійної компетентності педагога	3
21	ІНДЗ	10
	Консультації	5
	<b>Разом</b>	<b>65</b>

### **7. Індивідуальні завдання**

виконуються у вигляді написання рефератів,  
теми яких презентовані нижче

#### **Тема: Предмет, завдання, методи і структура сучасної психології**

1. Історичні етапи розвитку психологічної науки.
2. Провідні напрями в психології ХХ століття.

#### **Тема: Проблема та природа психічного**

1. Історіогенез психіки.
2. Розвиток психіки в онтогенезі. Вікова періодизація розвитку психіки людини.
3. Психіка і мозок.
4. Розвиток наукових знань про природу психіки.
5. Виникнення і становлення психіки в процесі біологічної еволюції.

#### **Тема: Діяльність і психічні процеси**

1. Теорія діяльності у вітчизняній психології.
2. Основні положення теорії діяльності.
3. Діяльність та її структура.
4. Різновиди діяльності.
5. Мета і мотиви діяльності.
6. Мотиви трудової діяльності.
7. Активність та саморегуляція як стрижневі характеристики діяльності людини.

#### **Теми: Відчуття і сприймання**

1. Психофізіологічні механізми формування відчуттів.
2. Закономірності відчуттів.
3. Характеристика основних видів відчуттів.
4. Розвиток відчуттів.
5. Властивості сприймання.
6. Розвиток сприймання у дітей.

#### **Тема: Пам'ять**

1. Психологічні теорії пам'яті.
2. Загальна характеристика процесів пам'яті.
3. Методи дослідження пам'яті людини.
4. Розвиток пам'яті в онтогенезі.
5. Розвиток пам'яті у процесі навчання.
6. Індивідуальні особливості пам'яті.
7. Умови успішного запам'ятовування та збереження інформації.

#### **Тема: Мислення**

1. Мислення як вища форма відображення.
2. Мислення та розв'язування проблемних задач.



3. Інтелектуальні можливості особистості.
4. Психологія мислення та дослідження в галузі штучного інтелекту.
5. Розвиток мислення в онтогенезі.
6. Психологія творчого мислення.
7. Критичність мислення та його продуктивність.
8. Розв'язання розумових завдань та індивідуальні особливості мислення.

#### **Тема: Уява**

1. Фізіологічні основи уяви.
2. Уява та індивідуальна творчість.
3. Розвиток уяви в онтогенезі.
4. Роль уяви в навчанні школярів.
5. Поняття про творчість. Творчість як розв'язування творчих задач.

#### **Тема: Увага**

1. Увага, її природа та роль у навчальній і трудовій діяльності людини.
2. Психологічні теорії уваги.
3. Вікові та індивідуальні особливості уваги.
5. Умови підвищення ефективності мимовільної уваги.
6. Розвиток довільної уваги в процесі навчальної діяльності.
7. Виховання уважної людини.
8. Особливості розвитку й виховання уважності школярів.
10. Умови розвитку післядовільної уваги в юнацькому віці.

#### **Теми: Емоції та почуття. Психологія переживань**

1. Види емоцій та їх загальна характеристика.
2. Психологічні теорії емоцій.
3. Фізіологічне підґрунтя емоцій.
4. Проблема класифікації емоцій у вітчизняній та зарубіжній психології.
6. Форми переживання емоцій і почуттів.
7. Саморегуляція емоційних виявів.
8. Стреси в житті людини: причини виникнення і шляхи подолання.
9. Розвиток почуття справедливості в онтогенезі.

#### **Тема: Воля**

1. Поняття, ознаки і функції волі.
2. Довільні дії. Аналіз складної вольової дії.
3. Становлення вольової регуляції поведінки у дітей.
4. Основні напрямки розвитку волі школярів.

#### **Тема: Темперамент**

1. Психологічні властивості темпераменту.
2. Психологічна характеристика типів темпераменту.
3. Вияв особливостей темпераменту в діяльності та поведінці людини.
4. Діагностика темпераменту.

#### **Тема: Характер**

1. Поняття про характер та його структуру.
2. Типологія характеру.
3. Особистість і характер.
4. Формування характеру особистості.

#### **Тема: Здібності**

1. Розвиток інтелектуальних здібностей учнів.
2. Значення сенситивних періодів для розвитку здібностей особистості.
3. Розвиток творчих здібностей школярів.

#### **Тема: Особистість як суб'єкт діяльності**

1. Психологічні характеристики особистості та її структура.
2. Спрямованість особистості та джерела її активності.
3. Джерела та рушійні сили розвитку особистості.
4. Теорії особистості у зарубіжній класичній психології.
5. Концепції особистості у вітчизняній психології.
6. Саморегуляція особистості.
7. Мотивація досягнення і уникнення невдач особистості.
8. Справедливість як моральна цінність особистості.
9. Мотивація справедливої поведінки особистості.
10. Механізми психологічного захисту особистості.

#### **Теми: Особистість у спілкуванні. Соціалізація особистості**

1. Спілкування та соціалізація особистості.
2. Вербальні та невербальні засоби спілкування.
3. Види та функції мовлення.
4. Розвиток мовлення у дітей.
5. Способи ефективного передачі повідомлень.
6. Комунікативні бар'єри та їх подолання.

#### **Тема: Психологія міжособистісних взаємин**

1. Особистість і група.
2. Закономірності функціонування малих груп.
3. Методи вивчення міжособистісних стосунків у групах.
4. Міжособистісні взаємовідносини у групах.
5. Дотримання норм справедливості у соціальній взаємодії.

#### **Тема: Проблема психічного розвитку особистості**

1. Розвиток як психологічна проблема.
2. Основні закономірності і показники психічного розвитку.
3. Рушійні сили та темпи розвитку в онтогенезі.
4. Аналіз факторів розвитку особистості.
5. Періодизація вікового розвитку у психології.
6. Поняття віку та критерії визначення вікових стадій.
7. Вікові та життєві кризи.
8. Формування уявлень про справедливість в онтогенезі.

#### **Тема: Психологія дошкільного дитинства**

1. Казкотерапія для дошкільників.
2. Розвиток запам'ятовування дошкільників в різних видах діяльності.
3. Розвиток довільної уваги у дітей дошкільного віку.
4. Розвиток довільної поведінки у дітей дошкільного віку.
5. Розвиток комунікативних навичок дошкільників у процесі гри.

#### **Тема: Психологія молодшого школяра**

1. Особливості емоційних переживань молодших школярів.
2. Оцінка молодшими школярами моральних явищ.
3. Розуміння та емоційне ставлення молодших школярів до соціальних явищ.
4. Особливості сприйняття молодшими школярами вчителя.
5. Особливості розвитку самооцінки в молодшому шкільному віці.
6. Мотиви учбової діяльності та поведінки молодшого школяра.
7. Психологічні особливості стосунків молодших школярів.

#### **Тема: Психологія підлітка**

1. Соціальна ситуація розвитку підлітків.
2. Новоутворення особистості в підлітковому віці.

3. Адиктивна поведінка підлітків.
4. Девіантна поведінка підлітків.
3. Особливості учбової діяльності підлітків.
4. Спілкування підлітків з ровесниками і дорослими.
5. Самосвідомість і образ "Я" у підлітків.
6. Психосексуальний розвиток підлітків і старших школярів.

#### **Тема: Психологія ранньої юності**

1. Юність як підготовка особистості до дорослого життя.
2. Спілкування старшого школяра з ровесниками та дорослими.
3. Моральне самовизначення старших школярів.
4. Проблема вибору професії для сучасних старшокласників.
5. Соціалізація юнацтва: особливості та проблеми.

#### **Теми: Психологія учіння і навчання**

1. Аналіз структури учбової діяльності.
2. Актуалізація готовності особистості до навчання.
3. Психолого-педагогічні основи становлення самостійності особистості в процесі навчання.
4. Розвиток і корекція мотивації до навчання школярів різних вікових груп.
6. Психологія педагогічної оцінки.

#### **Тема: Психологія виховання**

1. Роль родини у вихованні особистості.
2. Специфіка виховання дітей молодшого шкільного віку.
3. Особливості виховання підлітків та юнаків у школі.
4. Виховання підлітків та юнаків у родині.
5. Особливості самовиховання старшокласників.

#### **Тема: Психологія педагогічної діяльності та психологія вчителя**

1. Психологічний аналіз педагогічної діяльності.
2. Критерії та показники продуктивності педагогічної діяльності.
3. Розвиток психологічної позиції рівності у сучасних учителів.
4. Розвиток мотивації професійної діяльності вчителів у сучасних умовах.

### **8. Методи навчання**

Методи навчання – це різноманітні способи, які допомагають студентам засвоїти програмний матеріал, сприяють активізації навчального процесу.

Правильний підбір методів відповідно до мети та змісту навчання, вікових особливостей студентів сприяє розвитку їхніх пізнавальних здібностей, озброєнню їх уміннями й навичками використовувати здобуті знання на практиці, готує студентів до самостійного набуття знань, формує їхній світогляд.

При вивченні психології доцільним є застосування таких методів навчання.

За джерелом передачі навчальної інформації використовуються словесні методи – бесіда, лекція. Бесіда як діалог між викладачем і студентом дає можливість за допомогою цілеспрямованих і вміло сформульованих питань спрямувати студентів на активізацію отриманих знань. Використовується переважно на практичних заняттях. Повідною функцією бесіди є мотиваційно-стимулююча. Лекція використовується при проведенні лекційних занять і характеризується тривалістю, записом плану, важливих думок. Серед наочних методів використовуються ілюстрація та демонстрація. Ілюстрація дозволяє яскраво підкріпити думку у вигляді таблиць, моделей, схем. Демонстрація передбачає показ відеофільмів чи їх фрагментів, спостереження за об'єктом психологічного дослідження.

З групи практичних методів застосовуються вправи, практичні роботи, психологічні задачі, реферати студентів. Вони служать для закріплення, практичних умінь при застосуванні набутих знань.

За логікою передачі та сприймання навчальної інформації використовуються індуктивний та дедуктивний методи. Індуктивний метод втілюється у принципі: від часткового до загального, від конкретного до абстрактного. Дедуктивний метод активно розвиває абстрактне мислення студентів, сприяє засвоєнню навчального матеріалу на основі узагальнень.

За ступенем самостійності мислення студентів у процесі оволодіння знаннями, формуванням умінь і навичок використовуються репродуктивні та проблемно-пошукові методи. Репродуктивні методи передбачають відтворення матеріалу як засіб повторення зразків або робота за готовими зразками (текстами лекцій, першоджерел). Проблемно-пошукові методи спираються на самостійну, творчу, пізнавальну діяльність студентів. За ступенем керівництва навчальною роботою використовуються такі методи: навчальна робота під керівництвом викладача (самостійна робота в аудиторії – складання психологічних задач, самостійні письмові роботи тощо); самостійна робота студентів поза контролем викладача (самостійна робота вдома, при підготовці до практичних занять, при виконанні індивідуально-дослідного завдання).

Використовуються також методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності студентів і методи контролю і самоконтролю.

## 9. Методи контролю

При проведенні контрольних заходів, спрямованих на виявлення рівня навчальних досягнень студентів з психології мають застосовуватися такі **методи контролю**, як попередній (вхідний), поточний, рубіжний і підсумковий контроль.

*Попередній контроль* (діагностика вихідного рівня знань студентів) застосовується як передумова для успішного планування і керівництва навчальним процесом. Він дає змогу визначити наявний рівень знань дня використання їх викладачем як орієнтування у складності матеріалу. Формою попереднього контролю є вхідний контроль знань. Він проводиться на початку вивчення дисципліни, щоб оцінити розуміння студентами реалій психічного життя та обізнаність у питаннях психології.

*Поточний контроль* знань є органічною частиною всього процесу вивчення психології та слугує засобом виявлення ступеню сприйняття (засвоєння) навчального матеріалу. Управління навчальним процесом можливе тільки на підставі даних поточного контролю. Завдання поточного контролю зводяться до того, щоб виявити обсяг, глибину і якість сприйняття (засвоєння) матеріалу, що вивчається; визначити недоліки у знаннях і окреслити шляхи їх усунення; виявити ступінь відповідальності студентів і ставлення їх до роботи, встановивши причини, які перешкоджають їх роботі; виявити рівень опанування навичок самостійної роботи і визначити шляхи і засоби їх розвитку; стимулювати інтерес студентів до психології та їх активність у пізнанні. Головне завдання поточного контролю – допомогти студентам організувати свою роботу, навчитись самостійно, відповідально і систематично вивчати основи психологічної науки.

*Підсумковий контроль* являє собою залік з психології (наприкінці 1 семестру) та іспит (наприкінці 2 семестру). Він проводиться з метою оцінки знань студентів і виявлення навичок застосовувати теорію у вирішенні завдань практичного спрямування. Підсумковий контроль потребує систематизації і узагальнення знань студентів і певною мірою реалізує навчальну, розвивальну і виховну функції контролю.

*Основними формами контролю* знань студентів є контроль на лекції, на практичних заняттях, у позанавчальний час, на консультаціях, заліках і іспитах.

*Контроль на лекції* може проводитись як вибіркове усне опитування студентів або із застосуванням тестів за раніше викладеним матеріалом. Поточний контроль на лекції покликаний привчити студентів до систематичної проробки пройденого матеріалу і підготовки до майбутньої лекції, встановити ступінь засвоєння теорії, виявити найбільш складні для сприйняття студентів розділи з наступним їх роз'ясненням.

Поточний контроль на практичних заняттях проводиться з метою визначення готовності студентів до занять у таких формах: вибіркоче усне опитування перед початком занять; фронтальне стандартизоване опитування за карточками, тестами протягом 5-10 хв.; фронтальна перевірка виконання домашніх завдань; робота біля дошки окремих студентів для самостійного розв'язування психологічних задач, письмові відповіді на окремі запитання; оцінка активності студентів у процесі занять, внесених пропозицій, оригінальних рішень, уточнень і визначень, доповнень попередніх відповідей і т. ін.; письмова (до 45 хв.) контрольна робота.

Консультації проводяться з метою надання студентам допомоги у їх самостійній роботі. Одночасно консультації надають можливість проконтролювати знання студентів, скласти правильне уявлення про перебіг і результати навчальної роботи.

Стандартизований контроль знань передбачає застосування тестової методики з альтернативним вибором відповідей. Його перевагою є те, що за допомогою найпростіших засобів (бланків, матриць) можна отримати відповідь практично на будь-яке запитання з психології, а недоліком є можливість вгадування правильної відповіді.

### 10. Схема нарахування балів, які отримують студенти при виставленні заліку

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальне завдання								Контрольна робота	ІНДЗ	Сума
Розділ 1										
T1	T2, T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9, T10			100
8	9	8	8	8	8	8	9	14	20	
66										

T1, T2 ... T7 – теми розділів.

### при виставленні екзаменаційної оцінки

Поточне тестування та самостійна робота							Контрольна робота	Разом	Екзамен	Сума
Розділ 3		Розділ 4			Розділ 4					
T 11, T 12	T 13	T 14	T 15	T 16, T 17	T 18	T 19, T 20	11	60	40	100
7	7	7	7	7	7	7				
49										

T1, T2 ... T6 – теми розділів.

### Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
<b>90-100</b>	<b>A</b>	відмінно	зараховано
<b>82-89</b>	<b>B</b>	добре	
<b>74-81</b>	<b>C</b>		
<b>64-73</b>	<b>D</b>	задовільно	
<b>60-63</b>	<b>E</b>		
<b>35-59</b>	<b>FX</b>	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
<b>1-34</b>	<b>F</b>	незадовільно	не зараховано

## 11. Методичне забезпечення

### Основна рекомендована література

1. Ржевська-Штефан З. О., Клочек Л. В., Уличний І. Л. Основи психологічних наук. Навчально-методичне забезпечення самостійної роботи студентів ВНЗ. Кіровоград: РВВ КДПУ імені Володимира Винниченка, 2019. 302 с.
2. Практикум з психології : психодіагностичні методики для самопізнання / упорядник Періг І. М. Тернопіль : СМП «Тайп», 2017. 116 с.
3. Варій М.Й. Психологія. К. : Центр учбової літератури, 2007. 968с.
4. Вікова і педагогічна психологія: Навч. посіб. / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська та ін. К.: Каравела, 2006. 344 с.
5. Власова О.І. Педагогічна психологія: Навч. посібник К.: Либідь. 2005. 400с.
6. Максименко С.Д. Загальна психологія. Видання 3-є, перероблене та доповнене. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2010. 288с.
7. Максименко С.Д. Розвиток психіки в онтогенезі: [В 2 т.].– К.: Форум, 2002.
8. Партико Т.Б. Загальна психологія: підруч. для студ. вищ. навч. закл. К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2008. 416 с.
9. Психологія: Підручник / Під ред. Ю.Л. Трофімова, 3-тє видання., стереотипне. К.: Либідь, 2001.
10. Савчин М.В., Василенко Л.П. Вікова психологія: Навчальний посібник. К.: Академвидав, 2005. 360с.
11. Савчин М.В. Педагогічна психологія: Навч. посібник. К.: Академвидав, 2007. 427 с.
12. Сергєєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасєка О.В. Вікова психологія. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 384 с.
13. Сергєєнкова О.П., Столярчук О.А.. Педагогічна психологія. Навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2012. 168 с.
14. Рубинштейн С.П. Основы общей психологии. С-Пб.: Питер, 1998.

### Допоміжна рекомендована література

1. Байярд Р., Байярд Д. Ваш беспокойный подросток: Пер. с англ. М.: Просвещение, 1991. 223с.
2. Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання. К.: ІЗМН МО України, 1998. 204 с.
3. Вилюнас В.К. Психологические механизмы мотивации человека. М: Изд-во МГУ, 1990. 288 с.
4. Выготский Л.С. Психология. М.: Изд-во ЭКСМО. Пресс, 2000. 1008 с.
5. Гуцало Е.У. Вікова психологія: курс лекцій. Навч.-метод. посібник. Кіровоград: РВВ КДПУ, 2004. 188 с.
6. Гуцало Е.У. Загальна психологія. Навчально-методичне забезпечення самостійної роботи студентів за КМСОНП. Кіровоград: РВВ КДПУ, 2005. 426 с.
7. Изард К.Э. Психология эмоций: Пер. с англ. – СПб: Питер Ком, 2000. – 464 с.
8. Юнов І. А. Фізіологія вищої нервової діяльності (ВНД): навчальний посібник. Харків: ФОП Петров В.В. 2017. 143с.
9. Кле М. Психология подростка: психосексуальное развитие: Пер. с франц.– М.: Педагогика, 1991. – 176 с.
10. Клочек Л.В. Вікова та педагогічна психологія: методичні розробки практичних занять. Навчальний посібник. Кіровоград, 2006. 69 с.
11. Кон И.С. Психология ранней юности. М.: Просвещение, 1989. 255 с.
12. Костюк Г.С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості / Під ред. Л.М.Проколієнко. К.: Рад. шк., 1989. 608 с.
13. Крайг Г. Психология развития: Пер. с англ. СПб.: «Питер», 2000. 992 с.
14. Лисина М.И. Проблемы онтогенеза общения. М.: Педагогика, 1986. 144с.
15. Лушин П.В. Психология личностного изменения. Кіровоград: Імекс ЛТД, 2002 . 360 с.
16. Майерс Д. Социальная психология: Пер.с англ. СПб.: Питер, 1996. 684 с.
17. Мухина В.С. Детская психология. М.: Апрель Пресс: Эксмо-Пресс, 2000. 352 с.

18. М'ясоїд П.А. Загальна психологія: Навч. посіб. К.: Либідь, 1998. 536 с.
19. Обухова Л.Ф. Детская психология: теории, факты, проблемы. М.: Тривола, 1998. 352 с.
20. Усе про мотивацію / уклад. А. Г. Дербеньова. Харків: Вид. група «Основа», 2012. 207с.
21. Шибутани Т. Социальная психология. Ростов-на-Дону.: Изд-во «Феникс», 1998. 544 с.
22. Эльконин Д.В. Избранные труды. М.: Педагогика, 1989. 557 с.
23. Эриксон Э. Идентичность: юность и кризис: Пер. с англ. М.: Просвещение, 1996.

### **Інформаційні ресурси**

1. Булінг у школі: чому українські діти такі жорстокі? <https://www.bbc.com/ukrainian/features-44425003>
2. Детский негативизм. Советы родителям. <https://www.psychologos.ru/articles/view/detskiy-negativizm.-sovety-roditelyam>
3. Кондратенко Л.О. Психологія первинної шкільної неспішності: монографія/ Кондратенко Л.О. – Чернігів: Десна Поліграф, 2017. – 488 с. [http://lib.iitta.gov.ua/709374/1/kondratenko\\_kniga\\_488str.pdf](http://lib.iitta.gov.ua/709374/1/kondratenko_kniga_488str.pdf)
4. Кривцова С., Мухаматуллина Е. Учитель и проблемы дисциплины. <https://cbit-perm.ru/upload/iblock/7d9/7d9952d902ddb9cad3131ede88b706f0.pdf>
5. Перевірте роботу вашого мозку за кілька секунд. [http://tsikavapsyhologiya.blogspot.com/2015/01/blog-post\\_24.html](http://tsikavapsyhologiya.blogspot.com/2015/01/blog-post_24.html)
6. Протидія булінгу <http://ilt.multycourse.com.ua/ua/page/22/103>
7. Психологічні причини неспішності <https://osvita.ua/school/method/psychology/3482/>
8. Розлад дефіциту уваги та гіперактивності: що потрібно знати батькам і вчителям. <https://nus.org.ua/view/rozlad-defitsytu-uvagy-ta-giperaktyvnosti-shho-potribno-znaty-batkam-i-vchytelyam/>
9. Тест онлайн на визначення домінуючої півкулі і стилю навчання <https://psyttests.org/cognitive/solatN-run.html>
10. Чути себе: як боротись з професійним вигоранням у вчителів. <https://nus.org.ua/articles/chuty-sebe-yak-borotys-z-profesijnym-vygorannyam-u-vchyteliv/>
11. Як подолати дитячий негативізм? <https://dnz15pazlik.vn.ua/blog/yak-podolaty-dytyachyy-negativizm-slova-yakumu-varto-zaminyty-zvychni-zauvazhennya-v-storonu>
12. Як перевірити, чи готова дитина до школи. <https://nus.org.ua/view/yak-pereviryty-chy-gotova-dytyyna-do-shkoly/>